

ЗНАЧЕННЯ АУТСОРСИНГУ У СИСТЕМІ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Стаття присвячена застосуванню аутсорсингу в організації раціонального харчування військовослужбовців в умовах обмеженого фінансування.

Ключові слова: аутсорсинг ,матеріально-технічне забезпечення, система забезпечення.

The article is devoted to the implementation of outsourcing in the rational meal organization of servicemen in of limited financing conditions.

Keywords: outsourcing ,logistics.

Вступ. Після розпаду Радянського Союзу Україні дісталося одне із наймогутніших військових угруповань Європи чисельністю більш ніж 800 тисяч осіб. На стратегічних військових базах були величезні запаси озброєння і військової техніки, пально-мастильних матеріалів, продовольства, яких могло вистачити для забезпечення

багатомільйонної армії упродовж тривалого часу війни. Все це озброєння та військово-технічне майно мало стати надійною основою для створення Збройних Сил України, разом з успадкованою системою забезпечення.

Опис об'єкту оптимізації та постановки задачі.
Сьогодні розглядається система матеріально-

технічного забезпечення Збройних Сил України, хід її реформування, досвід будівництва подібних систем в арміях розвинутих країн і можливості створення сучасної системи забезпечення ЗС України. І в минулому, і в наш час разом зі створенням і розвитком збройних сил держави створювалась і розвивалась система їхнього забезпечення. В арміях країн світу системи забезпечення мають різні найменування, структуру, деякі відмінності у процесі функціонування. Але в усіх арміях створена та існує, незалежно від будь-яких умов, система забезпечення, яка сприяє ефективному виконанню завдань збройними силами. В сучасних війнах і збройних конфліктах таке становище є пріоритетним в переважній більшості армій країн світу. Зокрема, в арміях країн НАТО розвиток системи забезпечення здійснюється одночасно з розвитком збройних сил, систем озброєння та військової техніки. Такого не можна сказати про систему забезпечення Збройних Сил України, зокрема систему матеріально-технічного забезпечення.

Системи забезпечення європейських країн мають потужні системи відновлення ОБТ, а також великий ресурс (запаси) матеріальних засобів мирного часу які забезпечують ведення бойових дій збройними силами впродовж 30 діб. Розвиток системи матеріально-технічного забезпечення армій розвинутих країн відбувається на одному рівні з розвитком ОБТ, тактики, стратегії. У Збройних Силах України всі питання розвитку системи матеріально-технічного забезпечення вирішуються в останню чергу.

Розвиток системи матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України здійснюється не за пріоритетним, а за залишковим принципом. Так, реальне фінансування Збройних Сил України упродовж 2000-2005 років здійснювалося на рівні 40% від нормативних потреб, а в 2010 році реально 60% виділених коштів, видатків на розвиток безпосередньо системи матеріально-технічного забезпечення в 2006-2011 роках передбачається лише в розмірі близько 7%. Водночас, відповідно до світової практики, співвідношення між обсягами фінансування на утримання особового складу, організації бойової (оперативної) підготовки та заходів з технічного забезпечення військ повинно складати 2:1:1 (50%:25%:25%).

В рамках реалізації основних положень Державної програми розвитку ЗС України на 2006-2011 роки, головною метою удосконалення існуючої системи продовольчого забезпечення стало впровадження та формування більш гнучкої і ефективної системи, у першу чергу за рахунок відходу від жорсткої централізації постачання військам (силам) необхідних матеріальних засобів, суттєве зменшення і ліквідація проміжних ланок та залучення до виконання завдань забезпечення військ цивільного сектора економіки.

З метою вивільнення військ від виконання невласних функцій у сфері забезпечення матеріальними засобами та послугами у 2007 році завершено перехід до забезпечення харчуванням особового складу ЗС України комерційними структурами. Впровадження нової системи продовольчого забезпечення стало одним із перших кроків до процесу реформування системи матеріально-технічного забезпечення ЗС України. Однак результати експерименту із запровадження нової форми організації харчування у ЗС України, який був започаткований у декількох військових частинах в 2004 році, не були всебічно проаналізовані. Без проведення необхідної попередньої підготовки, рішення про застосування нової системи для всіх військових частин ЗС України було прийнято і незворотний процес було запущено.

Запровадження нової системи харчування дало можливість вивільнити особовий склад Збройних Сил України від виконання непритаманних йому завдань. Відпала необхідність щоденно відривати майже 2200 військовослужбовців від занять з бойової підготовки та залучати їх до несення служби в добовому наряді по ідальні. Зі штатів мирного часу виведено близько 4 700 посад фахівців продовольчої служби. За рахунок цього частково вирішено питання щодо приведення до встановлених вимог укомплектованості військових частин, які вирішують найбільш важливі завдання в організації та штатах мирного часу. У першу чергу це Сили негайного реагування, Сили спеціальних операцій та військові частини, що залучаються до несення бойового чергування. Разом з тим, аналіз системи продовольчого забезпечення в Збройних Силах України свідчить про наявність суттєвих проблем, що виникли при впровадженні аутсорсингу в Збройних Силах України.

З усього переліку завдань по організації продовольчого забезпечення у мирний час, суб'єкти господарювання відповідають лише за їх частину, а саме: забезпечення харчуванням особового складу в стаціонарних та частково польових умовах; забезпечення продовольством окремих військових частин, підрозділів Повітряних Сил ЗС України, які розташовані у важкодоступних районах місцевості, та кораблів ВМС, де приготування їжі здійснюється власними силами; часткове освіження запасів продовольства у військах. Якщо нова система продовольчого забезпечення на мирний час більш-менш налагоджена, то до забезпечення в особливий період, в умовах правового режиму надзвичайного стану, під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру вона, схоже, ще не готова в повному обсязі і потребує додаткового вивчення, аналізу та удосконалення. З цією проблемою ЗС України вже зіткнулись у 2008 році під час ліквідації наслідків поєн в і західних регіонах України. Також існує безліч проблем щодо харчування військовослужбовців за контрактом. Так з 7 грудня 2010 року набула чинності Постанова Кабінету Міністрів України № 1094 (від 1 грудня 2010 року) "Про внесення змін до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань", відповідно до якої військовослужбовці рядового, сержантського та старшинського складу військової служби, які проходять військову службу за контрактом, окрім вихідних, святкових днів та часу перебування у відпустці, забезпечуються безкоштовним гарячим обідом, на приготування якого передбачено 45 відсотків добового набору продуктів за встановленою нормою.

Про запровадження безкоштовного харчування контрактників, як новий вагомий соціальний аргумент на користь військової служби. На його фініші таки вдалось перейти від розмов до конкретики. Щоправда, в цьому безкоштовному харчуванні є деякі зміни – у названій вище постанові йдеться не про триразове харчування, а лише про забезпечення певної категорії військовослужбовців гарячим обідом. Державному бюджету (при тому, що на організацію харчування одного солдата на добу виділяється 35,01 грн.) це щороку обходиться у понад 600 млн. грн. З 2011 року, за даними Департаменту державних закупівель та постачання матеріальних ресурсів МО України, на військову кухню знадобиться значно більше коштів. Бо лише на забезпечення обідами контрактників необхідно буде виділити близько 250 млн. грн. А ще існує велика ймовірність (зважаючи на суттєве зростання за останні роки цін на харчі та енергоносії), що нинішня ціна харчування, з розрахунку 35,01 грн. на добу на одного військовослужбовця, на

майбутніх торгах на закупівлю таких послуг, зростає. Наприклад, під час нещодавнього тендеру на закупівлі послуг з організації харчування курсантів Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка ця цифра підвищилась до 43 грн.

На сьогоднішній день вартість норм харчування №1 (загальновійськова) на одного військовослужбовця становить 17,62 грн. на добу. Вартість послуги з забезпе-

чення обідом військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу військової служби за контрактом, які будуть забезпечуватися через суб'єктів господарювання у 2011 році. Складає 15,75 грн. (45% від 35,01 грн.). Вартість грошової компенсації замість обіду військовослужбовцям рядового, сержантського і старшинського складу військової служби за контрактом складає 7,93 грн. на добу (45% від 17,62 грн.).

Фінансування продовольчого забезпечення ЗС України (в млн.грн.)

Роки	Потреба на продовольче забезпечення	Призначено	Виділено коштів	Виділено на закупівлю посуду
2008	672,8	601,7	601,7	9,9
2009	779,2	688,6	688,6	0
2010	829,3	790,2	683	0,2
2011	984,9	918,7		

Внаслідок недостатніх обсягів фінансування, Міністерство оборони України майже щорічно вимушено вживати заходів для вишукування коштів, щоб розрахуватися за отримані послуги. Так, наприклад, на кінець 2009 року кредиторська заборгованість за послуги з харчування становила близько 80,0 млн.грн.

Сьогоднішня вимога не лише зміни вартості добової продовольчої норми військовослужбовця, але й солдатського раціону. І не через те, що норма харчування військовослужбовців Збройних Сил України (перелік та кількість продуктів харчування) переглядалась дев'ять років тому. А й тому, що, чай з лимоном на солдатському столі викликає щонайменше здивування. А хіба не дивно, що в XXI столітті свіжі фрукти, в тому числі і заморського походження, соки, натуральна кава, печиво, молочні та кисломолочні продукти чи інші корисні, смачні, улюблені продукти для українського захисника навіть у свята непередбачено? Зрозуміло, що урізноманітнення продовольчої норми військовослужбовця підвищує не лише її калорійність, але й вартість. Але хто каже, що сита і сильна армія має обходитися дешево?

Порівняльний аналіз калорійності норм забезпечення:

Україна – 4205ккал;

Російська Федерація-4014 ккал;

Польща-3700 ккал;

Норвегія-4120 ккал;

США – 3800 ккал;

Франція-4100 ккал;

Литва-4000 ккал;

Фінляндія 4500 ккал.

Висновки. Поширення аутсорсингу поміж значної кількості суб'єктів господарювання недержавної форми власності ускладнює режим ціноутворення та прогнозованість бюджетних видатків, створення єдиної системи контролю за якістю надання послуг, оперативність у

вирішенні такого забезпечення при організації командно-штабних навчань, польових виходів та зборів, інших заходів, пов'язаних з тимчасовою передислокацією частин та підрозділів (забезпечення під час ліквідації наслідків стихійних лих, техногенних катастроф тощо). Тому, можливий варіант удосконалення аутсорсингу за прикладом деяких європейських країн, де послуги з харчування надаються структурним підрозділом Міністерства оборони, який зобов'язаний надавати ці послуги як в мирний час, так і в інших випадках. При цьому більшість військових підрядів оборонне відомство поширює на безконкурсній основі серед, так званих, уповноважених організацій, що мають досвід, відповідну репутацію та не потребують кожного разу проведення конкурсів, тендерів тощо, а формування ціни на послуги відбувається за принципом "максимально обґрунтовані витрати плюс мінімальний прибуток". Важливим при застосуванні такого варіанту для Збройних Сил України є те, що значний обсяг бюджетних видатків буде залишатися у господарському обороті структури, яка підконтрольна Міністерству оборони України, а це дає змогу мінімізувати негативні наслідки від, наприклад, несвоєчасного фінансування Збройних Сил. Крім того, для такої структури можливо розробити засади ведення іншої фінансово-господарської діяльності, прибутки від якої спрямувати на фінансування завдань з удосконалення аутсорсингу.

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 № 1094 "Про внесення змін до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил України". 2. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 426 "Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації". 3. Щорічник "Біла книга 2009".

Надійшла до редколегії 02.09.11